

Türk Hazır Giyim ve Tekstil Sektörünün 2008 Yılı Rekabet Durumu (II)

Hande UZUNOĞLU

2- Tekstil ve Hazır Giyim Ticaretinde Kotalar ve Çin'in Sektöre Etkisi

Dünyada tekstil ve hazır giyim ticaretinde kota uygulamaları 1950'li yıllara dayanmaktadır. 1947 yılında Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) ile dünya ticaretinin serbestleşmesi amaçlanmıştır. 1950'li yıllarda gelişmekte olan ülkelerden gelişmiş ülkelere yapılan ihracatın artış göstermesi, gelişmiş ülkeleri ticarete önlem almaya yönlendirmiştir. Başta ABD olmak üzere bazı gelişmiş ülkeler gelişmekte olan tekstil ihracatçısı ülkelerle iki taraflı gönüllü ihracat kısıtlamasına yönelik anlaşmalar imzalamaya başlamıştır.

1995 yılında Uruguay Round müzakereleri sonucunda kurulan Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) Kuruluş Anlaşması çerçevesinde "Tekstil ve Giyim Anlaşması" (Agreement on Textiles and Clothing) yürürlüğe girmiş ve bu anlaşma kapsamında AB, ABD, Kanada ve Norveç kota uygulamasını yürütmüştür.

Tekstil ve Giyim Anlaşması'nda tekstil ve hazır giyim ürünlerine uygulanan kısıtlamaların 2005 yılına kadar dört kademede ve her kademede artan oranlarda kaldırılması öngörülmüştür.

Bununla birlikte, 2001 yılının sonunda DTÖ üyeliğine kabul edilen Çin, anlaşmanın öngördüğü serbestleşmeden yararlanmaya başlamıştır. Çin'in DTÖ'ye katılım protokolü ile ilgili çeşitli düzenlemeler yapması ve sistemini DTÖ'ye uyumlaştırması gerekmiştir. Ayrıca, Çin'in DTÖ'ye Katılımına İlişkin Çalışma Grubu Raporu'ndaki tekstil ile ilgili özel bölümde; Çin menşeli tekstil ürünlerinin pazar bozulması yaratması durumunda Çin bir yıl süresince, bu ürünlerde ihracatını yüzde 7,5, yünlü ürünler için yüzde 6 artış ile sınırlandıracağını taahhüt etmiştir.

Anlaşma süresince öngörüldüğü şekilde kademeli serbestleşme yürütülmüş ve 2005 yılı başında Çin'e karşı uygulananlar da dahil olmak üzere tekstil hazır giyim ticaretinde kota uygulaması sona ermiştir.

Tekstil ve Giyim Anlaşması'nda kotaların 1 Ocak 2005 tarihine kadar kademeli bir geçişle kaldırılması ve dolayısıyla kotasız döneme düzgün bir uyumun sağlanması öngörülse de anlaşmanın ekindeki kota uygulanabilir mal listesinin oldukça geniş kapsamlı olması, bu listedeki malların yüzde 49'unda kotaların 2005 yılı başına kadar sürmesi ve hangi malların hangi kademede kota kapsamı dışına çıkarılacağını ithalatçı ülkeler tarafından serbestçe belirlenebilmesi nedenleriyle bu öngörü gerçekleşmemiştir. Uygulamada, anlaşmanın öngördüğü kademeli geçiş tam olarak uygulanamamış ve en hassas diye tabir edilen mallarda ve özellikle hazır giyim ürünlerinde kotaların kaldırılması en son aşamaya bırakılmıştır. Dolayısıyla,

anlaşmayla amaçlanan tekstil ve hazır giyim ticaretindeki serbestleşmenin en ciddi sonuçları 2005 yılı başından itibaren görülmüştür.⁵

Kotaların kalkmasının ardından Çin'in tekstil ve hazır giyim ihracatında önemli bir artış yaşanmıştır. Çin'in tekstil ihracatı 2005 yılında 41 milyar Dolar iken 2007 yılında bu rakam 56 milyar Dolara ulaşmıştır. Hazır giyim ihracatı ise 2007 yılında 33,4 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir.

Çin'in ihracatındaki artış karşısında ABD ve AB, Çin'e karşı kendi pazarlarını koruma amaçlı önlemler alma yoluna gitmiştir. Bu ülkeler ithalatı ciddi miktarda artan tekstil ve hazır giyim mal gruplarında tekrar kota uygulamasına başlamışlardır. Bu durum karşısında ülkemiz tekstil ve hazır giyim ihracatı değer olarak artmaya devam etmiş ancak miktar olarak artış düşük seviyede kalmıştır.

Türk iç pazarı Çin'in bu haksız rekabetine karşı "Belirli Tekstil ve Konfeksiyon Ürünleri İthalatında Gözetim ve Korunma Önlemlerine İlişkin 2005/5, 2005/9 ve 2006/6 Sayılı Tebliğler" ile korunmuştur.

3- Tekstil ve Hazır Giyim Sektöründe Rekabet Ortamı

Tekstil ve hazır giyim sektörü dünyada uluslararası rekabetin en yoğun olduğu ve her geçen gün arttığı sektörlerden biridir.

İçinde bulunduğumuz dönemde dünya tekstil ve hazır giyim ticaretinde en önemli belirleyici; kotaların olmadığı yeni rekabet ortamıdır.

Çin ve Hindistan gibi ucuz emek gücü avantajına sahip ülkelerin dünya ticaretine entegrasyonu artırarak tekstil ve hazır giyim ticaretinde paylarını artırmaları ile standart ürünlerde rekabet gücü bu ülkelere geçmektedir. Bu durum ülkemiz sanayiini katma değeri daha yüksek ürünler üretimine ve ihracatına yönlentmektedir. Katma değeri yüksek ürün ihracatı ise ancak daha kaliteli girdi sağlanması ile mümkün olduğundan bu da yurt içinden temin edilmeyen bazı ürünlerin ithalatını gerektirmektedir.

Çin ve Hindistan başta olmak üzere, el emeğinin ucuz olduğu ülkelere gelen aşırı düşük fiyatlı ve genellikle sübvansiyonlu tekstil ve konfeksiyon ürünlerinin dünya pazarlarına yayılması ile bu ürünlerin fiyatları düşmüştür.

Buna karşılık TL'nin aşırı değerlenmesi, enerjinin pahalı olması, istihdam vergilerinin yüksek olması, reel faizlerin halâ yüksek olması nedeniyle finansman giderlerinin yüksek olması ve sanayiinin kullandığı ara malların (iplik, kumaş, aksesuar) KDV oranlarının yüksek olması gibi sebeplerden ötürü ülkemizdeki maliyetler verimlilikte sağlanan artışlara rağmen artmıştır.⁶

⁵ ÖNGÜT, Ç. Emrah, Türk Tekstil ve Hazır Giyim Sanayinin Değişen Dünya Rekabet Şartlarına Uyumu, DPT, Ocak 2007

⁶ Tekstil, Deri ve Giyim Sanayi, Özel İhtisas Komisyon Raporu, 9. Kalkınma Planı, DPT, 2007

Fransız Moda Enstitüsü (IFM) ve birkaç kuruluşun işbirliğinde hazırlanan “Tekstil ve Hazır Giyim Sektöründe 2005 Ticaret Serbestisinin Etkileri” başlıklı raporda dünyanın önde gelen tekstil ve hazır giyim üretici ve ihracatçısı olan ülkeler değerlendirilmiştir. Genel değerlendirmeye bakıldığında Çin ve Türkiye en rekabetçi ülkeler olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 1: Genel Faktörler Açısından Ülkelerin Avantaj Durumları

Genel Faktörler: Ülkelerin Avantaj Durumları Avantajlar 0 (rekabet gücü zayıf), 5 (rekabetçi)						
Genel Faktörler	Finansman Sağlama	Enerji Maliyeti	İşletme Maliyeti	Taşımacılık	Altyapı	Genel Ortalama
Çin	5	4	3	4	3	4
Hindistan	3	2	1	3	2	2
Pakistan	3	3	1	2	1	1
Bangladeş	2	2	1	2	1	1
G. Kore	4	3	4	4	2	3
Türkiye	2	3	5	5	5	4
Bulgaristan	1	3	4	4	2	3
Romanya	2	3	4	4	3	3
Fas	2	2	2	4	2	2
Tunus	2	3	3	4	3	3

Kaynak: Birleştirilmiş Rapor- “2005 T/C Liberalization” IFM ve ortakları, Şubat 2004

Ayrıca rapora göre;

- ◆ İşçilik faktörleri açısından Çin,
- ◆ Hammadde ve makineler açısından Çin, G. Kore ve Türkiye,
- ◆ Pazarlama açısından Türkiye, Bulgaristan ve Romanya,

en avantajlı ülkeler olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 2’de görüldüğü üzere; ülkemizin önemli rakipleri ile yapılan karşılaştırmada; ülkemizin elektrik, su ve doğalgaz maliyetinin ve reel kredi faizlerinin diğer ülkeler karşısında oldukça yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Bu tabloda Çin ve Hindistan’ın üstünlüğü de ortaya çıkmaktadır. Bu ülkeler karşısında ülkemizin en önemli avantajı nakliye maliyetleridir.

Tablo 2: Türkiye'nin Rakipleriyle Maliyet Karşılaştırmaları

Üretim Maliyetleri	Türkiye	Çin	Hindistan	İtalya	Polonya	Fas	Tunus	Meksika
Arsa Maliyetleri (\$/m2)	30	5	10	100-150	100	30-40	50	60-80
İnşaat Maliyetleri (\$/m2)	500	300-400	300-400	600	700	450	250	400-500
Elektrik cent/klwh	7.5	2.1	2.8	1.6	1.5	1.54	1.9	1.8
Su cent/m3	95	45	60	30-90	85	60	70	80
Doğalgaz \$/binm3	172.3			171.4	132			81.4
İşçi ücreti \$/saat	2.14	0.61	0.6	16.65	2.52	1.92	1.89	1.51
Yurtdışı Telefon ücreti \$/dk	2.34	6.66	6.1	2.28	4.12	6.3	5.7	3.7
Nakliye \$/ton	1600	2200	2000	1100	1000	1900	2000	1400
Reel Kredi Faizi %	21	7.3	7.9	6.3	8.9	7.9		4.7
Kurumlar Vergisi %	25 + (23)	30	40	37	36	35		34
Maliyet ABD = 100	51-53	33-35	33-35	127	56-58	40-43	40-43	38-39

Kaynak: TGSD

Sonuç

Tekstil ve hazır giyim sektörleri ülkemiz ihracat ve üretim içerisindeki yüksek payından ötürü ülkemiz için stratejik bir öneme sahiptir. Dünyada yaşanan gelişmeler ve ucuz işgücüne sahip ülkeler karşısında sektörde rekabet gittikçe zorlaşmaktadır.

Küresel ekonomik krizin tüm dünyayı etkisi altına almış olması ve AB ülkelerinde yaşanan resesyonlar göz önünde bulundurulduğunda; ülkemiz tekstil ve hazır giyim sektör ihracatında azalma yaşanması muhtemeldir. Mevcut pazarlarda düşüşler yaşanmasının yanı sıra ülkemiz ciddi ölçüde üretim ve istihdam kaybı ile karşı karşıyadır.

Ancak bu durum karşısında ümitsizliğe kapılmak doğru olmaz. Ülkemiz fırsatları değerlendirerek içinde bulunduğu durumdan asgari zararla çıkabilir. Nitekim halen çeşitli alanlarda rekabet gücünü sürdürebilecek üstünlüklere ve gelişme potansiyeline sahiptir.

Özellikle tekstil ve hazır giyim alanlarında faaliyet gösteren firmaların fırsatları iyi analiz ederek firma stratejilerini doğru tespit etmelidir.

Modalı ürünlerin üretimine yönelme, markalaşma ve hizmet kalitesini yükselterek farklılaştırma stratejisi firmaların rekabet üstünlüklerini sağlayacakları alanlardır. Bunun için sermaye yetersizlikleri nedeniyle sektörde faaliyet gösteren KOBİ'lerin işbirliğine yönlendirilmesi ve devlet tarafından desteklenmesi gerekmektedir.

Tasarım ve Ar-Ge konusunda çalışmalar yapan gelişmiş ülkeler örnek alınmalı ve devlet tarafından firmalarımız bu yönde desteklenmelidir. Ayrıca yerel ve bölgesel markalaşma stratejileri de firmaların kendi başlarına yapacakları çalışmalardan daha etkili olacaktır.

Sektörde dünyada yaşanan değişimleri reel kesim, kamu kesimi, sivil toplum kuruluşları işbirliği içerisinde en iyi şekilde yöneterek atlatabilecektir.

Kaynaklar:

- 2008 Yılı Uluslararası Ticaret İstatistikleri, Dünya Ticaret Örgütü
- ÖNGÜT, Ç. Emrah, Türk Tekstil ve Hazır Giyim Sanayinin Değişen Dünya Rekabet Şartlarına Uyumu, DPT, Ocak 2007
- Tekstil, Deri ve Giyim Sanayi, Özel İhtisas Komisyon Raporu, 9. Kalkınma Planı, DPT, Ankara 2007
- Çin Menşeli Ürünlerin İthalatı Karşısında Yerli Ürünlerin Yerli Ürünlerin Rekabet Gücünün Arttırılması /Araştırılması, İstanbul Ticaret Odası, İstanbul 2007